

Dosarul nr. 2ra-858/22
2-20124528-01-2ra-15062022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. V. Gîrleanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Sîrbu, V. Mihaila, A. Pahopol)

ÎNCHEIERE

28 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Vitalie Mihalache și de
Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Mihalache
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu
Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului
material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale
procuraturii și ale instanțelor judecătorești și compensarea cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă:

La 07 octombrie 2020, Vitalie Mihalache, reprezentat de avocatul Dumitru
Harea, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al
Republicii Moldova, solicitând încasarea sumei de 10000 de lei cu titlu de prejudiciu
material și a sumei de 1500000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin
acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor
judecătorești comise în procesul penal și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, prin sentința din 30 noiembrie
2016 a Judecătoriei Orhei a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 191
alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa de 8 ani închisoare, cu executarea în
penitenciar de tip închis, precum și în baza art. 335 alin. (1¹) Cod penal, fiindu-i
stabilită pedeapsa de 2 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis,
cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de administrarea bunurilor pe termen
de doi ani. În baza art.84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin
cumulul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsa definitivă sub formă
de închisoare pe un termen de 8 ani și 6 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar
de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții ce țin de administrarea
bunurilor pe un termen de doi ani. Prin decizia din 16 mai 2017 a Curții de Apel
Chișinău a fost respins ca fiind nefondat apelul declarat de avocații Mihail Lupu și
Vasile Stăvilă, în numele inculpatului și de inculpatul Vitalie Mihalache, cu
menținerea sentinței. Prin decizia din 13 februarie 2018 a Curții Supreme de Justiție
a fost admis recursul ordinar declarat la 30 iunie 2017 de către avocatul Mihail Lupu,

în numele inculpatului Vitalie Mihalache și a fost casată total decizia din 16 mai 2017 a Curții de Apel Chișinău, fiind dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată; a fost respins ca inadmisibil recursul suplimentar declarat la 23 octombrie 2017 de către avocatul Mihail Lupu, în numele inculpatului.

Prin decizia din 25 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul avocaților Mihail Lupu și Vasile Stăvilă, în numele inculpatului și al inculpatului Vitalie Mihalache, a fost casată total sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Vitalie Mihalache a fost achitat de în baza art.191 alin. (5), art. 335 alin. (1¹) Cod penal, din lipsa faptei infracțiunii. Prin decizia din 21 mai 2020 a Curții Supreme de Justiție au fost respinse ca inadmisibile recursurile declarate de procuror și de reprezentantul părții vătămate S.A. „Orhei Vin”, fiind menținută decizia de achitare a instanței de apel.

Prin prisma prevederilor art. 53 alin.(2) al Constituției Republicii Moldova, art.219 alin.(4), art. 524, art. 525 alin.(1)-(3) Cod de procedură penală, precum și a prevederilor art.1, art. 2 alin.(1), art. 3 alin.(1) lit.a),b), art. 5 alin.(1), (2), art. 6 lit.a), art.11 alin.(1), (2), art.13 alin.(1) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, art. 1405 alin.(1), art. 1422 alin.(1), art. 1423 alin.(1),(2) Cod civil, reclamantul a susținut că, este în drept să solicite repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Or, urmărirea penală în privința sa a fost inițiată la data de 18 decembrie 2012 de către Procuratura Generală în baza art. 191 alin. (5) Cod penal, delapidarea averii străine, fiind învinuit de comiterea unei infracțiuni deosebit de grave, iar peste puțin timp a fost învinuit și de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 335 alin.(1¹) Cod penal, abuzul în serviciu. Pornirea urmăririi penale i-a cauzat un stres foarte puternic, inclusiv membrilor familiei, deoarece în situația transmiterii cauzei penale în instanța de judecată, eventual exista riscul să primească o condamnare de cel puțin opt ani de detenție. Inițierea acestei cauze penale i-a afectat grav imaginea în colectivul de muncă, fiind angajat în acel moment, în funcția de consultant principal în Comisia economie, buget și finanțe a Parlamentului Republicii Moldova.

Ulterior, la data de 09 iulie 2013, a fost numit prin transfer în funcția de consultant în Comisia juridică, numiri și imunități a Parlamentului, iar urmărirea penală se defășura în continuare, afectându-i permanent imaginea și starea de sănătate, având suferințe psihice. Din cauza acestui dosar penal, i-a fost afectată activitatea profesională sub toate aspectele.

În data de 05 martie 2015, cauza penală a fost trimisă în instanța de judecată, pledând permanent nevinovat. Totodată, a precizat că, activa în continuare în Parlamentul Republicii Moldova, iar necesitatea de a se prezenta la ședințele de judecată în cadrul Judecătoriei Orhei, îi afecta foarte mult activitatea profesională și imaginea, fiind nevoit să lipsească de nenumărate ori de la serviciu, motiv pentru care trebuia permanent să dea explicații Aparatului Parlamentului referitor la motivul lipsei de la serviciu, stare ce îl înjosea și lovea în demnitatea și onoarea sa, fiind permanent stresat și având frică că ar putea în orice moment să fie condamnat la o pedeapsă penală foarte grea. Faptul că, a absolvit Facultatea de Drept, fiind licențiat în drept și deținând titlu de magistru în drept, îi permitea să conștientizeze

gravitatea acțiunilor organului de urmărire penală, ale procuraturii precum și ale instanțelor de judecată. Faptul dat a generat retrăiri și suferințe de intensitate maximă ce au dus la dereglări de sănătate sub aspect de xxxxx și necesitatea aflării sub supravegherea medicului.

În data de 30 noiembrie 2016, dată la care continua să activeze în Parlamentul Republicii Moldova, prin sentința din 30 noiembrie 2016 a Judecătoriei Orhei a fost recunoscut vinovat și condamnat. Odată cu primirea acestei sentințe de condamnare, lucrurile s-au agravat, împreună cu familia sa din 5 membri au început a suferi mai mult, intensitatea suferințelor și a stresului fiind mult mai mare din motivul conștientizării gravității situației și existența riscului unei posibile plasări în detenție pentru incriminarea unor acțiuni ce nu au fost îndeplinite. Fiind deja condamnat definitiv, având în vedere menținerea prin decizia instanței de apel din 16 mai 2017 a sentinței primei instanțe, la data de 21 septembrie 2017, a fost nevoit să-și dea demisia din funcția care o deținea în Parlamentul Republicii Moldova, deoarece nu mai putea activa în această instituție sub nicio formă, întrucât mai toți îl priveau ca pe un infractor. Totodată, a fost imposibilă continuarea activității în cadrul Aparatului Parlamentului din motivul unei posibile utilizări a informației date în presă, fapt ce ducea la denigrarea organului Suprem Legislativ al țării cu atât mai mult că, activa în cadrul Comisiei juridice, numiri și imunități a Parlamentului. Situația dată era pasibilă de a fi interpretată sub aspectul că o persoană condamnată participă la procesul legislativ.

Reclamantul a afirmat că, suferințele sale și a familiei sale au avut o intensitate maximă din motiv că, la întreținere apăruse un nou membru care la data de 16 mai 2017, împlinise doar patru luni. Conștientizarea faptului că urmează să execute pedeapsa de 8 ani și 6 luni în penitenciar, iar soția sa rămâne responsabilă de îngrijire a patru copii minori, fără susținerea sa, a fost insuportabilă. Decizia instanței de apel a fost casată de instanța de recurs, fiind dispusă rejudecarea cauzei în instanța de apel și drept urmare a rejudecării cauzei, prin decizia din 25 martie 2019 a fost achitat din motivul lipsei faptei infracțiunii, decizie menținută prin decizia din 21 mai 2020 a Curții Supreme de Justiție.

Reclamantul s-a aflat opt ani sub urmărire penală și procese de judecată, fiind învinuit și condamnat pentru o infracțiune deosebit de gravă și una ușoară, care nu le-a săvârșit, ceea ce dovedește că, în privința sa a fost fabricată cauza penală, inventată de organele de urmărire penală și procuratură, iar prin intermediul unor judecători, s-a obținut inițial condamnarea ilegală. Referitor la personalitatea, care i-a fost afectată grav în această perioadă, a menționat că, este absolvent al Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova. La 01 august 2001 a fost angajat în cadrul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare în funcție de specialist principal al secției consultări, activând în cadrul comisiei până la data de 28 februarie 2007, demisionând din funcția de Șef al Departamentului investiții colective. Din 30 aprilie 2008 și până la data de 31 iulie 2008 a activat în funcția de șef al Direcției expertiză juridică și relații externe în cadrul Camerei de Licențiere. Din 01 august 2008 și până la data de 14 decembrie 2011 a activat în cadrul S.A. „Orhei Vin” în funcție de director general. Din data de 26 martie 2012 și până la data de 21 septembrie 2017 a activat în Parlamentul Republicii Moldova, în două comisii parlamentare. Din 02 iulie 2018 și până la data de 21 februarie 2020 a activat la S.R.L. „Asconi” în funcția de manager. În perioada când a activat la Comisia Națională de Valori Mobiliare, a

primit Certificatul de calificare cu dreptul de a activa în cadrul persoanei juridice licențiate în domeniul pieței valorilor mobiliare a Republicii Moldova, fiind atestat în calitate de specialist în domeniul pieței valorilor mobiliare. Ulterior, când a activat în cadrul Parlamentului, i-a fost acordată diplomă de către Președintele Parlamentului, Andrian Candu, pentru activitate ireproșabilă și rezultate performante în cadrul Secretariatului Parlamentului. Luând în considerare că, a activat în calitate de funcționar public de execuție cu aspirație de a avansa, a invocat că sentința de condamnare a condus la încetarea raporturilor de muncă în temeiul art. 62 alin.(1) lit. (f) al Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. De asemenea, i-a fost lezată în dreptul de a candida la o funcție publică, din cauza că, în art. 27 alin.1) lit. (h) una din condițiile de a putea candida, este „lipsa antecedentelor penale nestinse”. Astfel, i-au fost spulberate aspirațiile de a activa și respecta jurământul dat. Toate acestea luate în ansamblu, i-au cauzat un prejudiciu moral incontestabil care îl estimează la suma de 1500000 de lei, care nu poate fi negat.

De asemenea, în cadrul cauzei penale a beneficiat de asistență juridică pentru care a achitat suma de 10000 de lei, suma care, la fel, a solicitat a fi încasată.

Prin încheierea protocolară din 08 februarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, a fost atrasă în proces Procuratura Generală a Republicii Moldova, în calitate de intervenient accesoriu.

Prin hotărârea din 02 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Mihalache și s-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Vitalie Mihalache prejudiciul material în mărime de 10000 de lei, prejudiciul moral în mărime de 50000 de lei, în total suma de 60000 de lei; în rest, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Vitalie Mihalache.

Prin decizia din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-au respins cererile de apel depuse de Vitalie Mihalache și Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 02 iulie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel citând prevederile art. 9, art.10, art. 15, art.16, art. 19, art.2007 Cod civil, art. 53 al Constituției Republicii Moldova, precum și ale art.1, art.2 alin.(1), art. 3, art. 6 lit.a) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, analizând lucrările dosarului în raport cu normele de drept enunțate supra și circumstanțele elucidate, a conchis că, cele relatate în ansamblu denotă incontestabil faptul că, Vitalie Mihalache este în drept de a pretinde la repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești.

Instanța de apel a desconsiderat alegațiile reprezentantului Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu referire la aceea că prezentul litigiu nu cade sub incidența Legii nr. 1545, or, prin lucrările dosarului, așa cum au fost detaliate, s-a constatat cu certitudine că Vitalie Mihalache a fost urmărit penal și condamnat neîntemeiat, fiind recunoscut în calitate de bănuit, învinuit, ulterior fiind condamnat în primă instanță și instanța de apel, în privința acestuia fiind efectuate mai multe acțiuni de urmărire

penală și emisă sentință definitivă de condamnare, pentru ca într-un final acesta să fie achitat pe motivul lipsei în acțiunile sale a elementelor componente de infracțiune.

Sub acest aspect, instanța de apel a subliniat că, odată ce în privința lui Vitalie Munteanu a fost emisă sentință de achitare, din motivul lipsei faptei infracțiunii, este evident că Vitalie Munteanu este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, așa cum, urmare examinării cauzei penale, instanțele de judecată nu au constatat fapta infracțiunii, iar organul de urmărire penală a omis prezentarea probelor ce confirmă vinovăția reclamantului-apelant în săvârșirea infracțiunilor de comiterea cărora a fost învinuit.

Aceste circumstanțe denotă că, fondul în mod just și întemeiat a constatat că speța se încadrează în prevederile Legii nr. 1545/1998, argumentele contrare ale Ministerului Justiției fiind neîntemeiate și având un caracter declarativ.

Instanța de apel a reținut că, prin acțiunea depusă, s-a solicitat *inter alia* încasarea sumei de 10000,00 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzat ca urmare a acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, fiind invocat că, suma respectivă este compusă din cheltuielile de asistență juridică suportate în cadrul cauzei penale.

Raportând art. 7 lit. e) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, la circumstanțele de fapt ale cauzei și ținând cont de faptul că, Vitalie Mihalache a prezentat bonuri care confirmă achitarea cheltuielilor de asistență juridică în cadrul cauzei penale în mărime de 10000,00 lei, instanța de apel a concluzionat asupra temeiniciei soluției primei instanțe privind încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Vitalie Mihalache a sumei de 10000,00 de lei cu titlu de prejudiciu material.

Citând prevederile art. 11 alin. (1) și (3) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 2036 Cod civil, art. 2037 Cod civil, instanța de apel coroborând normele legale enunțate cu circumstanțele stabilite prin materialele anexate la dosar, a relevat că, prima instanță în mod just a conchis asupra temeiniciei parțiale a cerinței formulate de Vitalie Mihalache cu privire la repararea prejudiciului moral, adjudecând acestuia suma de 50000,00 de lei cu titlu de compensație pentru repararea prejudiciului moral.

Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar cuantumul despăgubirilor trebuie în așa fel stabilit, încât să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victime.

Din studiul înscrisurilor anexate la dosar rezultă incontestabil faptul că, lui Vitalie Mihalache i-au fost cauzate suferințe psihice, prin faptul că a fost urmărit

penal pentru săvârșirea unor infracțiuni pentru care legea penală prevede pedeapsa cu închisoare de cel puțin 8 ani.

Concomitent, s-a precizat că, suferințele psihice suportate de către se manifestă și prin faptul că acesta a fost urmărit penal pentru acțiuni în care s-a constatat că nu au fost comise, inclusiv în privința acestuia au fost efectuate acțiuni de urmărire penală, care ulterior s-au dovedit a fi inefficiente.

Prin urmare, apreciind în ansamblu circumstanțele speței și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, statutul social al persoanei, durata urmăririi penale și acțiunile de urmărire penală întreprinse în privința reclamantului, fondul just a stabilit cuantumul prejudiciului moral la suma de 50000,00 de lei, sumă care, în opinia instanței de apel poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce satisfacție echitabilă persoanei.

La stabilirea cuantumului prejudiciului moral adjudecat reclamantului-apelant, a fost luat în considerare impactul care l-a avut cauza penală asupra personalității reclamantului, or, la momentul efectuării percheziției și efectuării acțiunilor de urmărire penală, acesta era angajat în cadrul secretariatului Parlamentului Republicii Moldova, iar informațiile despre efectuarea acțiunilor de urmărire penală și condamnarea acestuia în prima instanță și instanța de apel, în mod evident au adus o atingere onoarei și reputației reclamantului.

Totodată, instanța de apel a conchis că, mărimea compensației solicitate spre încasare de către Vitalie Mihalache cu titlu de reparare a prejudiciului moral în sumă de 1500000 de lei, este una excesivă, motiv din care nu poate fi satisfăcută integral, or, în cadrul cauzei penale, în privința apelantului-reclamant nu au fost aplicate măsuri procesuale de constrângere, acesta continuând să activeze în cadrul Parlamentului Republicii Moldova și întreprinderii S.R.L. „Asconi”.

Instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiate argumentele Ministerului Justiției cu referire la faptul că Vitalie Mihalache nu a prezentat probe care ar confirma prejudiciul moral cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală și prin urmare nu este temei de a genera obligațiunea statului la repararea acestuia, dat fiind că aceste argumente poartă un caracter declarativ și formal, fiind contrare prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, care stabilește modul de reparare a prejudiciului cauzat.

Totodată, a reținut că, este întemeiată și soluția primei instanțe de respingere a pretenției de compensare a cheltuielilor de judecată, așa cum Vitalie Mihalache nu a prezentat probe care ar confirma suportarea cheltuielilor de asistență juridică.

În asemenea circumstanțe, instanța de apel a conchis că, prima instanța just a stabilit circumstanțele cauzei și a aplicat normele legale, ajungând la concluzia cu privire la admiterea parțială a acțiunii, iar temei legal pentru casarea hotărârii nu a fost stabilit în instanța de apel.

La 26 mai 2022, Vitalie Mihalache a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând declararea recursului admisibil, admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea respingerii pretențiilor sale, pronunțarea unei noi hotărâri în această parte de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

În susținerea recursului s-a invocat că, decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt ilegale și neîntemeiate în partea respingerii pretențiilor sale.

În contextul reglementărilor legale relevante, dispozițiilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale din 1950, precum și a jurisprudenței CtEDO, soluțiile instanțelor ierarhic inferioare rezultă din interpretarea eronată a normelor de drept material, ceea ce a avut drept efect încălcarea dreptului la un proces echitabil.

Recurentul a reiterat circumstanțele de fapt și drept, precizând că, în speță, urmărirea penală a fost inițiată la data de 18 decembrie 2012.

Prima instanță și instanța de apel urmau să țină cont în mod obiectiv că, pornirea urmăririi penale în privința sa a cauzat acestuia un stres foarte puternic, inclusiv și familiei, deoarece eventual exista riscul unei condamnări cu detenție. Totodată, inițierea cauzei penale, i-a afectat grav imaginea în colectivul de muncă.

La 30 iunie 2022, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, prin intermediul reprezentantului, în bază de procură, Daniel Pantea, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului s-a invocat interpretarea în mod eronat a legii, precum și aprecierea arbitrară a probelor de către instanța de apel.

În contextul prevederilor Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, a menționat că, instanțele de judecată inferioare corect și just au constatat că, în privința intimatului/reclamantului a fost emisă sentință de achitare. Acest aspect nici nu a fost negat sau contestat. Totuși, motivarea instanței de apel precum, că reclamantul/intimatul este în drept să solicite compensarea prejudiciului cauzat în conformitate cu prevederile Legii nr.1545, este nefondată și eronată, în condițiile în care conform prevederilor art.3 alin.(1), este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală [...]. În condițiile normei enunțate, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului.

Astfel, este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Respectiv, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil că acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana. Or, instanța de fond, cât și instanța de apel urmau să indice expres care anume act justifică răspunderea statului. În sensul prevederilor legale, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale și anume existența faptei ilicite. Nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului. La materialele cauzei nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil al judecătorului de instrucție sau al organului ierarhic superior, prin care să se fi stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

Recurentul a opinat că, instanța de apel eronat a menținut hotărârea instanței de fond, în condițiile în care la caz nu sunt întrunite toate condițiile de aplicabilitate a prevederilor Legii nr.1545.

Instanța de apel nu a elucidat temeinic esența prejudiciului moral invocat. Or, simpla relatare că, despre acuzarea ce i-a fost înaintată au cunoscut toate rudele, toți prietenii și cunoscuții și îi era rușine și se îndreptătea în fața lor, pentru faptele care nu le-a săvârșit, constituie aspecte declarative și formale și nicidecum nu pot justifica acordarea unei retribuiri morale. Pretențiile trebuie să fie convingătoare și nu speculative, cu riscul aplicării celei mai puțin convenabile metode pentru reclamant.

Referitor la prejudiciul moral în sumă de 50000,00 de lei, de asemenea, a considerat a fi o apreciere eronată, în situația în care nu sunt întrunite condițiile expres prevăzute de lege, prin prisma Legii nr. 1545. Având în vedere că, intimatul/reclamantul nici măcar nu a fost condamnat, se atestă netemeinicia dispunerii încasării prejudiciului moral, cât și a cheltuielilor de judecată. Suma acordată este una exagerată și inechitabilă suferințelor pretinse a fi suferite. Subsecvent, însuși sentința de achitare, a considerat a fi un aspect plauzibil, ce prin sine poate constitui o satisfacție echitabilă pentru presupusul prejudiciu pretins. Prin efectuarea unei generalizări, a indicat că, în majoritatea cazurilor, instanțele de judecată la examinarea în fond a litigiilor ce țin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, atribuie în beneficiul reclamanților, cu titlu de prejudiciu moral, sume exorbitante, în mod vădit disproportionat față de realitatea economică și socială din țara.

Instanța nu ar trebui să-și formeze o idee preconcepută conform căreia presupusa încălcare a unui drept implică în mod obligatoriu și existența unui prejudiciu. Or, este necesar de a fi stabilit, prin probe pertinente și concludente, dacă a existat în mod veridic un prejudiciu, ce justifică necesitatea acordării de satisfacții pecuniare.

Instanțele judecătorești inferioare la emiterea soluției judecătorești nu au evitat subiectivismul inerent evaluării mărimii despăgubirilor acordate, nu au menținut echilibrul între interesele individuale ale persoanei (intimatului/reclamantului) și interesele generale ale întregii societăți, fapt ce în consecință a sărăcit în mod nejustificat bugetul de stat, în speță, pârâțul.

Cu referire la soluția instanței de fond în partea încasării prejudiciului material, menținută de instanța de apel, a considerat că, neîntemeiat instanța de fond a admis acest capăt de pretenție, în condițiile în care prejudiciul în cauză nu a fost probat prin înscrisuri sau alte probe pertinente și concludente că ar fi fost suportat.

Copia recursului declarat de Vitalie Mihalache a fost expediată în adresa intimaților conform scrisorii datate cu 15 iunie 2022 (Vol.II, f.d.47) și a fost recepționată la 22 iunie 2022, conform avizelor de recepție (Vol.II, f.d.59-60).

Copia recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova a fost expediată în adresa intimaților conform scrisorii datate cu 01 iulie 2022 (Vol.II, f.d.58) și a fost recepționată la 06 iulie 2022, conform avizelor de recepție (Vol.II, f.d.61-62).

La 01 iulie 2022, prin intermediul poștei (Vol.II, f.d.66), Procuratura Generală a Republicii Moldova a depus referință la recursul declarat de Vitalie Mihalache, exprimând poziția în favoarea respingerii recursului.

Alte referințe la cererea de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu au parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 22 februarie 2022.

Vitalie Mihalache a înregistrat cererea de recurs la 26 mai 2022, iar Ministerul Justiției al Republicii Moldova- la data de 30 iunie 2022.

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale a instanței de apel participanților la proces la 23 mai 2022, conform scrisorii (Vol.II, f.d.35), inclusiv prin intermediul poștei electronice. Astfel, recursurile sunt declarate în termen.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de Vitalie Mihalache și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile drept inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Vitalie Mihalache și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul părții recurente cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele

de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursurile declarate nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibile recursurile declarate de Vitalie Mihalache și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Vitalie Mihalache și de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Maria Ghervas

Galina Stratulat